

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΜΙΣΤΡΑΛ

Ὁ Φ. Μιστράλ, πέθανε στίς 25 τοῦ περασμένου Μάρτη, στή Μαγιάνα, τὸ γενέθλιο χωριό του. Λίγοι ἄνθρωποι στήν ἱστορία τῆς τέχνης, γνώρισαν ἐνῶσω ζοῦσαν, ὅσον αὐτός, τὴ δόξα. Τὴ δόξα τὴν ἀπόχτησε, βαθεῖα, πλέρια, κανομένη ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό τοῦ πλήθους, καὶ τὸ θαυμασμό τῶν ἐγγράμματων, πέρα ἀπὸ σύνορα, καὶ ἐπαγγελματικές ἢ πολιτικές πεποιθήσεις. Κανένας ζωντανὸς ποιητὴς σήμερα, δὲ ξέρεῖ τί εἶναι ἡ δόξα, ἂν παραβληθῇ μὲ τὸ Μιστράλ. Αὐτός, ποὺ μόλις ἔσβυσε, ἄκουσε καὶ διάβασε, μαρτυρίες θαυμασμοῦ, ποὺ ἄχαμναν ζηλιάρη ἕναν Γκαῖτε ἢ ἕναν Οὐγκώ. Δὲν ἐνοιοῦσεν ὥσ-τόσο ἀπ' τὴν ἀφορμὴν αὐτή, κανένα μεθύσι, ἔμεινε πάντα ἕνας ἀπλὸς ἄνθρωπος, εὐγενικός, λίγο εἴρων, ποὺ εὐκολα δὲν παραδίνεται, μὲν ποὺ καταδέχεται τοὺς ταπεινοὺς. Ἦταν ἕνας ἀληθινὸς Προβηγκιανός, γιομάτος φιλοφροσύνη καὶ λεπτότητα, ἦταν ἕνας μεγάλος λυρικός, μὰ τὸ μυστικὸ μιᾶς τόσης διαρκοῦς δημοτικότητος, ἀνταμωμένης μὲ τόση δόξα φιλολογικὴ, δείχνεται ἄλλοῦ. Ὁ Μιστράλ ἦταν ἕνας προβηγκιανὸς πατριώτης, καὶ σὰν τέτοιον τὸν ἐμελετοῦσαν σὲ μερικά Πανεπιστήμια, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

....Κι' ἀληθινά, γιὰ τί ἄλλο, ἂν ὄχι ἀπὸ προβηγκιανὸ πατριωτισμό, ὁ Φ. Μιστράλ, θὰ ἐγκατέλειπε συχνὰ τὸ ποιητικὸ του ἔργο γιὰ νὰ δώσῃ στὴ Γλώσσα τὴ Προβηγκιανὴ τὸ λεξικὸ τῆς, γιὰ νὰ ξανάβρῃ, καὶ νὰ μαζώξῃ τὰ παρὰμῦθια τῆς, γιὰ νὰ μελετήσῃ τίς ἐτυμολογίες τῆς ; Ξεχνοῦμε πάντα, πὼς τὸ μεγαλεῖτερο μέρος τοῦ καιροῦ του, τὸ ἀφιέρωσε σὲ ἐργασίες λεξικογραφίας ἢ δημοσιογραφίας προβηγκιανῆς. Ἐπὶ σαράντα χρόνια συνεργάστηκε στὴν «*Armana Prouvençan*» κ' ἐπὶ ἐννέα χρόνια στὸ «*Aïoli*». Ἰδρυσεν τὸ «*Felibrige*» καὶ τοίμασεν ὅλον τὸν ὄργανισμό του. Τίποτα δὲν ἔγινε ὧς ἀπ' τίς συμβουλές του. Ἐπὶ πενήντα χρόνια, ἐπροσπάθησε μὲ κάθε μέσο ποῦχε στὴ διάθεσή του, νὰ ξυπνήσῃ τὴν προβηγκιανὴ ψυχὴ. Ἰδρυσεν τὸ «*Museon Arlaten*», τοῦ ἀφῆκε τὸ ποσὸ τῶν ἀκαδημαϊκῶν βραβείων του, καὶ τοῦ Βραβεῖου Nobel καὶ προκαταβολικὰ τοῦ προικοδότησε τὰ βιβλία του. Ἄν τὸ ρωμαιοῦ ἔργο του μῆς συγκινεῖ, εἶναι γιὰτὶ ἀποτελεῖ τὴν ἔκφραση τοῦ πάθους ἐνὸς ἀνθρώπου, γιὰ ὅ,τι ἀγγίζει τὴν φυλὴν του. Ὁ Μιστράλ προσωποποιῆσε τὴ Προβηγκία. Τὴν ἀγάπησε μὲ μιὰν ἀγάπη δίχως ἀδυναμίες καὶ ποτὲς δὲν ἀπελπίστηκε γιὰ τὸν προορισμὸ τῆς. Γι' αὐτὴν ὄνειρευτῆκε συμμαχίες. Ἐναν καιρὸ μπόρεσε νὰ νομίσῃ, πὼς θὰ πραγματοποιόντανε. Τὸ σύνθετο ὁμοσποντιακὸ πρόβλημα, δὲν εἶναι ἀπὸ κεῖνα ποὺ λύνονται σὲ λίγες γραμμές. Ἡ διανοητικὴ καὶ οἰκονομικὴ συγγένεια ποὺ ἐνώνει τὴ Καταλὺνιαν, τὸ Νότιο Λαγγκεντόκ, τὴ Προβηγκία, καὶ τὰ νησιὰ Βαλτίαρ, συχνὰ ἐπιβεβαιώθηκε. Στὶς Φελιμπρικὲς γιορτὲς τῆς Βαρκελώνας καὶ τοῦ Montpellier (1878) τὸ κοινὸν ἰδεῶδες τῶν πληθυσμῶν ποὺ ἔχουνε ρομανικὴ καταγωγὴ, καθορίστηκε. Ὁ Μιστράλ πατριώτης, εἶναι ὁ Ποιητὴς τῆς «*La Comtesso*» διάτραπεο σύμβολο τῆς δεσποτισσας Προβηγκίας :

Ἄχ! ἂν εἰξέραν νὰ μ', ἀκούσουν !

Ἄχ! ἂν νὰ μ' ἀκλουθήσουν θέλαν !

.... Τὸ Σεπτέβρη τοῦ 1885, ὁ Γέρω Φραγκίσκος Μιστράλ, πέθανε, κ' ἡ χήρα του καὶ τὸ παιδί του, ἦρταν νὰ κατοικήσουν στὸ σπιτιὸ τῆς Μαγιάνας ποὺ τοὺς ἔπεφτε στὸ μερτικό τους. Κεῖ τέλειωσε ὁ Μιστράλ τὴ «*Mireïdo*» ποὺ φάνηκε τὴ 21)2)1859. Ὅλοι θὰ θυμῶνται τὸν πολὺζυρον ἔπαινο τοῦ Λαμαρτίνου, ποὺ ἀφιέρωσε στὴ φτωχὴ κόρη τοῦ Κερῶ, τὴ «*Σαρακοστή Φίλο-*

λογικῇ συνομιλίᾳ» του. Ὁ Ἀδόλφος Δουμῆς καὶ ὁ Ρεμποῦλ ἀπὸ τὸ μέρος τους, ἐκθειάζαν μεγαλόφωνα τὸ ποίημα τοῦτο, ποὺ σημείωσε μιὰ λαμπρότατη ἐπιτυχία. Σὲ λίγους μῆνες ἡ δόξα τοῦ Ποιητῆ ἔλαμψε σὲ ὅλη τὴ Γαλλία. Δὲ βιάστηκε καθόλου. Τὰ ἔργα του ἀκλουθήσαν μὲ μεγάλα διαστήματα σχεδὸν ἑφτά ἢ ὀχτὼ χρόνων : «Calendau» (1867), «Lis Iselo d'or» (1875), «Lou trésor dou Felibrige» (1878-1885), «Nerto» (1884), «Lou Ponermodou Rose» (1897), «Memoires» (1908), «Lis Oulivados» (1912).

.... Ἄν ἐξαιρέσουμε, δυὸ διαμονὲς στὸ Παρίσι καὶ σύντομα ταξίδια στὴ Βενετιά, Βαρκελόνα Μπάλη, ὁ Μιστράλ δὲν ἄφηκε ποτὲς τὴ Προβηγγία του καὶ τὸ χωριὸ του. Στὴ Μαγιάνα κατοικοῦσε διαδοχικὰ τρία διάφορα σπίτια. Μιὰ προτομὴ τοῦ Λαμαρτίνου καὶ τοῦ Γκουνό, ἀπάνω σὲ δυὸ κολῶνες ἀρχαῖες, στολίζουν τὴ στοὰ τοῦ σπιτιοῦ ποὺ πέθανε. Ἐπίσης εἰκόνες, μπροῦν-τσοι, ἀρχαῖα μάρμαρα, καὶ προβηγγιανὰ ἔπιπλα τοῦ XVIII αἰῶνα γιομίζουν τὰ φωτεινὰ καὶ μεγάλα διαμερίσματα. Ζοῦσε κεῖ μὲ τὴ Γυναίκα του, ἀναπαυόμενος μὲ τοὺς χωριανούς του, πηγαίνοντας νὰ παίξῃ τὴν παρτίδα του στὸ «Καφενεῖον ἢ Ἐνωσις» μὲ παιδικούς του φίλους. Μιὰ φορὰ τὴ βδομάδα, τὴν Παρασκευὴ κατὰ προτίμησιν, πήγαινε στὴν Ἀρλῆ, στὸ «Museum Arlaten». Τὴ μέρα του τὴν περνοῦσε ἀπαντώντας στοὺς ἀνταποκριτὲς του, δεχόμενος ἐπισκέψεις ποὺ ὀχόντουσαν ἀπ' τὶς τέσσερις γωνιὲς τοῦ κόσμου, Ἕλληνοι, Ἀμερικανοί, Γερμανοί, καὶ πρὸ πάντων Ρῶσοι. Τοῦ στήσαν ἓνα ἀγαλμα στὴν Ἀρλῆ καὶ εἶχε συνήθεια νὰ χωρατεύῃ πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα, διατεινόμενος πῶς περνοῦντας, ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ χαιρετᾷ τὸν ἑαυτό του. Ἡ ἀνέγερσις τοῦ τάφου του, τὸν εἶχεν ἐπίσης πολὺ ἀπασχολήσει. Ἐπέβλεπε τοὺς ἐργάτες, τροποποιοῦσε λεπτομέρειες, ἔβρισκε πῶς ἡ μάσκα τοῦ στυλοῦ του γλυμμένη, στὸ μάρμαρο τοῦ γελάμενου τούτου μνημείου, δὲν ἔμοιαζε ἀκόμα ἀρχετιά. Ὑστερα πλανιόταν στὴ μεγάλη στράτα τοῦ Σεν-Ρεμύ, κόβοντας μέσα σὲ ἀμπέλια καὶ χωράφια. Κεῖ, ἦτανε τὸ ἀληθινὸ του σπουδαστήριον. Κεῖ μπροστὰ σὲ τοῦτο τὸ τοπεῖο «τὸ πιὸ θαυμάσιον ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ φανταστοῦμε» ὁ Μιστράλ ἄδραχνε τὴν ἀγνὴ γραμμὴ τῶν ποιημάτων του, ἀνάμεσα σὲ τούτῃ τὴν ἐλευτέρη καὶ ἀπέραντη σκηνοθεσία, ποὺ τόσο θυμίζει τ' ἀρχαῖα τοπεῖα.

....Κάποτε τοὺς τελευταίους μῆνες, ὁ Μιστράλ ἔλεγε στοὺς ἐπισκέπτες του :

— Πηγαίνετε νὰ δεῖτε τὸν τάφο μου ! Καὶ νὰ μὲ συγχωρεῖτε ποὺ δὲ θὰ εἶμαι κεῖ νὰ σᾶς δεχθῶ !

Σήμερὰ ποῦναι κεῖ γιὰ πάντα, μορεῖ νὰ δῇ πῶς ἄντρες σὰν αὐτὸν δὲν πεθαίνουνε καθόλου, πῶς ἡ μνήμη κείνων ποὺ, μαγέψαν, ἐνθουσίασαν, μεθύσαν, δὲν εἶναι οὔτε ἀγνώμονη οὔτε λησμονιάρα. Ναί, τὸν εἶχαν κάνει Βασίλει τῆς Προβηγγίας, μὰ τὸνομα δὲ χάθηκε, γιὰ τὸ ἔργο μένει. Πρὸς αὐτὸ θὰ γένεται, τὸ ἀδιάκοπον προσκύνημα. Ὁ Μιστράλ στάθηκε, ὁ ἀνανεωτής, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐλπίζει, ποὺ πιστεύει, ποὺ θέλει, καὶ ποὺ ξέρει νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐλπίδα του, τὴν πίστιν του, τὴ θέλησίν του, σ' ἓναν ὁλόκληρον λαόν. Ποιὰ θάνατον ἢ τύχην τοῦ Felibrige ὕστερ' ἀπ' τὸ θάνατον τοῦ τελευταίου τῶν Ἐφτά Ἰδρυτῶν; Νομίζουμε πῶς τὸ ἔργο τοῦ Μιστράλ εἶναι βαρὺν ἀκόμα ἀπὸ μέλλον !